Professor Peter Sandøe sætter fokus på etiske og dyrevelfærdsmæssige udfordringer med relation til hold og brug af dyr og/eller dyrlægegerning. Med sin skarpe pen og dybe indsigt undersøger han ofte i samarbejde med en kollega eller to - de etiske dilemmaer og uenigheder og tilhørende faglige spørgsmål med relevans for vores arbejde som dyrlæger. Hver klumme følges af en refleksionsboks med spørgsmål til, hvordan vi som faggruppe kan bidrage til løsninger.

»Helvede – det er de andre« – havde Sartre en pointe, når det kommer til katte?

En kat har ikke nødvendigvis brug for en artsfælle for at trives. Ny forskning peger på, at det at leve flere katte sammen tværtimod kan udfordre velfærden – især for indekatte.

PETER SANDØE

Professor ved Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab og Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi og leder af Center for Forskning i Familiedyrs Velfærd, Københavns Universitet

AYOE HOFF

Seniorforsker ved Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet

Replikken »Helvede – det er de andre«, som findes i Jean-Paul Sartres skuespil Lukkede døre fra 1944, er gået over i idéhistorien som et billede på et pessimistisk menneskesyn, knyttet til eksistentialistisk filosofi. Mennesket er et socialt dyr, men har det alligevel angiveligt uendeligt svært ved at finde sig til rette i samspillet med andre mennesker. For mange, inklusive forfatterne til denne artikel, er dette nok et for pessimistisk menneskesyn; men det vil vi lade ligge, da denne artikel handler om katte og ikke om mennesker.

En afgørende forskel mellem katten (Felis catus), der efter hunden er det næst mest populære familiedyr i dagens Danmark og os mennesker, er, at katten stammer fra et solitært dyr, den afrikanske vildkat (Felis lybica). Selvom katten gennem domesticeringsprocessen har udviklet visse sociale færdigheder, og derfor nogle gange kan have glæde af at leve sammen med andre, helst relaterede, katte, er det langt fra alle katte, som formår at udvikle gode relationer til samboende artsfæller.

Således er det velkendt for dem, der arbejder med adfærdsproblemer hos katte, at katte, der er bragt sammen i et privat hjem, ofte kan have svært ved at enes. Af samme grund er der udviklet en række anbefalinger til, hvordan man som katteejer kan forebygge konflikter ved gradvis introduktion af nye katte og tildeling af tilstrækkelige ressourcer. Spørgsmålet er dog, om man overhovedet bør holde flere katte sammen.

Vi så nærmere på sagen

Dette er baggrunden for, at vi kastede os ud i et forskningsprojekt, hvor vi populært sagt undersøgte, om Sartres udsagn med rette kan anvendes på samlevende katte. Projektet, som blev finansieret af Agria och SKKs Forskningsfond og af Skibsreder Per Henriksen, R. og Hustrus Fond, baserede sig på en spørgeskemaundersøgelse rettet mod danske katteejere. Projektet blev gennemført i samarbejde med en række danske og udenlandske kolleger, hvis navne fremgår af de to videnskabelige artikler, som er anført i bunden af denne artikel.

For så vidt muligt at sikre, at de udspurgte katteejere udgjorde et repræsentativt udsnit af danske katteejere, rekrutterede vi via et panel af danskere sammensat af Norstat, som er en kommerciel udbyder af dataindsamling til markedsundersøgelser. De adspurgte udgjorde et repræsentativt udsnit af befolkningen målt på, hvor de boede, på alder og på køn. Ud af de godt 7.400 danskere, som svarede, havde godt 1.500 katte, hvor 65 % af disse havde én kat i deres hjem, mens 35 % havde to eller flere katte.

To spørgsmål var i fokus

Baseret på de indsamlede besvarelser forsøgte vi at besvare to spørgsmål: For det første forsøgte vi at finde ud af, hvordan katteejere introducerer nye katte til katte, der allerede er i hjemmet, og hvordan de forskellige anbefalede måder at introducere katte på fungerer i praksis. Til denne del af undersøgelsen brugte vi svar fra de ejere, der havde to eller flere katte, og som samtidig havde introduceret en af disse katte til resten af hjemmets katte.

For det andet undersøgte vi, hvordan det påvirker kattes velfærd at leve flere sammen, og herunder hvilke faktorer der yderligere kan påvirke relationerne positivt eller negativt. Til denne del af undersøgelsen brugte vi alle besvarelser fra katteejerne, altså både dem med én og dem med flere katte.

Den første del af undersøgelsen vedrørende introduktion af katte til hinanden viste, at de

FOTO 123RF

katte, der i forvejen levede i hjemmet, i højere grad end de nye katte reagerede aggressivt og fx hvæsede ad de nye katte, mens de nye katte i højere grad ville lege efter at være blevet introduceret. En stor del af de katteejere, der havde introduceret en ny kat, satte den ny kat direkte sammen med den, der allerede var der.

Blandt de katteejere, der fulgte de udbredte råd om gradvis introduktion mv., kunne vi se, at metoden så ud til at have en positiv effekt, når ældre katte (5+ år) blev introduceret, mens det modsatte var tilfældet for de yngre katte. Det sidste tilsyneladende paradoksale resultat kan måske afspejle, at de katteejere, som gjorde en indsats for at introducere en ny yngre kat på den anbefalede måde, gjorde det, fordi de allerede fra starten oplevede en fjendtlighed mellem kattene.

Negativ indvirkning på velfærd og sundhed – især på indekatte

For at kunne måle kattenes velfærd spurgte vi i vores undersøgelse også ejerne om forekomsten af adfærds- og sundhedsmæssige problemer. Når vi sammenlignede de katte, som levede alene, med de katte, som levede flere sammen, kunne vi se en statistisk signifikant korrelation mellem at leve flere katte sammen og en øget risiko for blærebetændelse, opkastning, forstoppelse, diarre og urenlighed. Denne risiko blev dog mindsket for de katte, som havde mulighed for at komme ud på egen hånd, sammenlignet med de katte, som ikke eller kun i meget begrænset omfang havde mulighed for at komme ud, de såkaldte indekatte.

Samtidig var der også for katte, som levede flere sammen, en sammenhæng mellem kattens personlighed og forekomsten af velfærdsproblemer. Her så vi, at for katte, der levede sammen med andre katte, var der en korrelation mellem at være mere passiv/virke mere ligeglad og velfærdsproblemer. Det er dog her, ligesom for flere af vores andre resultater, et åbent spørgsmål, hvad der er årsag, og hvad der er virkning. Vi ved således ikke, om den observerede personlighed altid var årsagen til problemerne, eller om den i mange tilfælde var et symptom på sociale problemer kattene imellem.

Der er noget om snakken

Som det fremgår, er der mange komplekse samspil mellem faktorer på spil, når det drejer sig om at forstå, hvordan katte har det med hinanden. Overordnet set, må vi dog konkludere, at Sartre har en pointe, når det kommer til katte: De kan have svært ved at finde sig til rette i samspillet med andre katte. Omvendt er der belæg for at sige, at katte i modsætning til mennesker ikke er obligat sociale dyr. De trives fint uden samvær med artsfæller. Da katteejere tilhører en social art, og da mennesker har det med at projicere deres egne behov over på dyr af andre arter, er dette en vigtig pointe at give videre til potentielle katteejere.

Vores fund er særligt relevante for indekattene, som udgør cirka en tredjedel af de danske katte. Disse katte er på godt og ondt udleveret til hinandens selskab, hvis de lever flere sammen, mens katte med fri adgang ud jo kan vælge at gå en tur, hvis de ikke kan udholde de andre katte i husstanden. Nogle gange går det godt med at have to eller flere katte i en lejlighed, men alt for ofte gør det ikke. Derfor er der grund til at sætte ind med rådgivning, inden en ejer af en indekat i misforstået godhed beslutter sig for at give den residerende kat en roomie. Mange indekatte vil i højere grad være glade for mere interaktion med deres ejere, fx gennem leg og træning, end for at blive påduttet en legekammerat.

De to omtalte artikler, som begge er offentligt tilgængelige via de angivne links:

- *Hoff A, Czycholl I, Lund TB, Mills D, Serpell J, Sandøe P (2025). Introducing new cats to multi-cat households: Results of a representative survey of Danish cat owners, Applied Animal Behaviour Science, 293, 106855. https://doi.org/10.1016/j.applanim.2025.106855*
- *Hoff A, Czycholl I, Lund TB, Mills D, Serpell J, Sandøe P (2026). The social competences of companion cats – A representative study of the welfare of cats in single versus multi-cat households. Applied Animal Behaviour Science, Volume 302, 107040. https://doi.org/10.1016/j.applanim.2026.107040*

HVAD VILLE DU GØRE?

- **Situationen:** En ejer til en indekat overvejer at anskaffe kat nummer to. Katten virker lidt passiv, og ejeren er bekymret for, om den er ensom og vil derfor gerne give den en legekammerat.
- **Udfordringen:** Katte er ikke nødvendigvis sociale på samme måde som mennesker, og livet med en artsfælle kan i nogle tilfælde belaste kattens velfærd. Hvordan hjælper du som dyrlæge, ejeren med at skelne mellem kattens behov og vores menneskelige forestilling om, at selskab altid er et gode?
- **Refleksion:** Hvordan rådgiver du om kat nummer to. Hvornår vil du anbefale en artsfælle, og hvornår er mere leg, aktivering og kontakt med ejeren et bedre svar?

Tænk over det og begynd samtalen.